

BAJAI HIRLAP

Politikai lap.

Megjelen minden csütörtök és vasárnap reggel.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Kollár A. könyvkereskedése,
hol az előfizetések és hirdetések felvételnek.

Felelős szerkesztő:
Nemes József dr.
Szerkesztő: Attlay.

Előfizetési árak:
Egész évre 10 kor., félévre 5 kor., negyedévre
2 kor. 50 fill. — Egyes szám ára 10 fillér.
Hirdetések jutányosan számítatnak.

Városi közgyűlés.

Baja város törvényhatósági bizottsága kedden délután két óraker rendszerinti közgyűlést tartott Szemző Gyula főispán elnöke alatt. A közgyűlésnek legkiemelkedőbb mozzanata kétségtelenül az a közgyűlési határozat volt, amelynek következtében a közgyűlés táviratban üdvözölte gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnököt, a Nemzeti munkapárt elnökségét s a pártnak a véderőjavaslattal szemben való álláspontjával szolidáris pártokat. A mostani politikai válságban, amely eklatánsan domborította ki a Khuen kormány alkotmánybiztosító, hazafiás politikáját, minden őszinte hazafiúi érzésű embernek éreznie kellett, hogy a Khuen kormány valóban a nemzeti jogok tántoríthatatlan védelme következtében bukott meg, érthető tehát, hogy a városi törvényhatóságok lelkesedéssel, bizalommal üdvözlik most a kormányt, amelynek önerejéből s a törvényhatóságok támogatásából kell erőt merítenie a további alkotmányos küzdelemre. Baja város közgyűlése Ladányi Mór dr., Hesser Gyula, Tury Mátyás felszólalása után, Valentin Emil dr. kicsinyes párt-szemponyokat tekintő akadékoskodó ellenindítványa ellenére is, nagy szótöbbséggel fogadta el több bizottsági tagnak a kormány üdvözlésére vonatkozó indítványát.

A közgyűlési határozatból kifolyólag a város közönsége nevében a következő táviratot küldötte a város Khuen-Héderváry grófnak és a nemzeti munkapárt elnökségének.

Nagyméltóságú gróf Khuen-Héderváry Károly miniszterelnök urnak

Budapest.

A mai napra egybehívott rendes közgyűlésünkön hazafiás aggodalmunkat fejeztük ki a legutóbbi napokban bekövetkezett politikai válság fölött, mert abban újabb politikai harcok kuforrását és kezdetét látjuk. Az ország népe békére és a béke áldásaira áhítozik, ezért, valamint a nemzetközi helyzetre való tekintetből nehezen bár, de megnyugodott a véderőjavaslatok új nagy terheiben; különösen nagy örömmel és megnyugvással fogadta a két éves katonai szolgálat megvalósítását s bizva bizott abban, hogy a véderő reformjának kérdése a m. kir. kormány és a parlament

többségének lelkes és hazafias kitartása mellett immár végleges megoldást nyer, teret és időt engedve az ország egyéb fontos ügyeinek. Hisszük, hogy ez a jogosult remény nem hiúsult meg végleg, ezért tántoríthatatlan királyhűségünk kifejezése mellett Nagyméltóságodat és a m. kir. kormány összes tagjait a nehéz, újabb meddő harcok feloldására alkalmas politikai helyzetben őszinte tisztelettel és törhetlen bizalommal üdvözöljük, a kormány elfoglalt álláspontját helyeseljük és kérjük, hogy a m. kir. kormány annak érvényt szerezni igyekezzék.

Hazafiás tisztelettel Baja város közönsége nevében dr. Hegedüs Aladár kir. tanácsos, polgármester.

A Nemzeti Munkapárt Elnökségének

Budapest.

A mai napra egybehívott rendes közgyűlésünkön hazafiás aggodalmunkat fejeztük ki a legutóbbi napokban bekövetkezett politikai válság fölött, mert abban újabb politikai harcok kuforrását és kezdetét látjuk. Az ország népe békére és a béke áldásaira áhítozik, ezért, valamint a nemzetközi helyzetre való tekintetből nehezen bár, de megnyugodott a véderőjavaslatok új nagy terheiben; különösen nagy örömmel és megnyugvással fogadta a két éves katonai szolgálat megvalósítását s bizva bizott abban, hogy a véderő reformjának kérdése a m. kir. kormány és a parlament többségének lelkes és hazafiás kitartása mellett immár végleges megoldást nyer, teret és időt engedve az ország egyéb fontos ügyeinek. Hisszük, hogy ez a jogosult remény nem hiúsult meg végleg, ezért üdvözöljük a nemzeti munkapártot, hogy a m. kir. kormány és a párt álláspontját az eddigi lelkes kitartással érvényre juttatni igyekezzék. Együttal kérjük, hogy a súlyos válságban a kormány és munkapárt elfoglalt álláspontját támogató többi hazafiás pártoknak is üdvözlésünket tolmácsolni méltóztassék.

Hazafiás tisztelettel Baja város közönsége nevében dr. Hegedüs Aladár kir. tanácsos, polgármester.

A munkapárt üdvözlésére tegnap délelőtt a következőkben válaszolt báró Dániel Gábor a nemzeti munkapárt alelnöke.

Nagyságos Dr. Hegedüs Aladár kir. tanácsos, polgármester urnak

Baja.

Baja város hazafiás közönségének szíves üdvözlését a legmelegebben viszonzva, bizalomteljesen oszadjuk mi is reményüket, hogy e válságos időkben a fenforgó nehézség dacára álláspontunk fog diadalmaskodni.

Br. Dániel Gábor, pártelnök.

A közgyűlés tárgysorozatának fontosabb pontjairól egyébként a következőkben számolunk be:

A polgármester időszaki jelentését, amelyben mindenekelőtt Tury Mátyás kir. tanácsossá történt kintüntetéséről tesz őszinte örömmel jelentést, javasolva, hogy a közgyűlés jegyzőkönyvében adjon a kintüntetés felett érzett örömeinek kifejezést, a közgyűlés tudomásul vette. La-forsch János 500 koronás nemeslelkű alapítványáért köszönetet szavaz a gyűlés. A polgármesteri jelentés után Klein Rezső és Hanák Géza szólaltak még fel. Utóbbi egy eléggé érdekes leleplezéssel szolgált, amely a közgyűlésben érthető recenziust keltett. Az ujonnan építendő csendőrlaktanya tervének és költségvetésének elkészítését elhatározta a közgyűlés, nemkülönben a tűzoltóság újjászervezését, 17.500 kor. előirányzattal az 1913. évi költségvetés terhére. A Bárány eladása ügyében a város elhatározta, hogy mivel közgyűlési határozat szerint a Bárány egész telke adható csakis át, a kereskedelemügyi miniszter leiratára a pénzügyminiszterhez is átír a telek másik részének megvétele ügyében. Scherer Sándornak felsőbb leányiskola felállítására iránt a miniszterhez intézendő felterjesztési indítványát a közgyűlés egyhangulag elfogadta. Dr. Bruck Samunak és Müller Józsefnek a marhalegelőknek és sertésjárásoknak jobb értékesítése ügyében az érdekeltségek meghallgatása után határoz a város. Vojnits Dániel apátp'lebános lelkészi fizetésének felemelése iránti kérvényére a közgyűlés elhatározta a fizetés felemelését. Pollák József butorgyáros indiai lakos, butorgyártelep létesítésére bizonyos engedményeket kért a várostól. A közgyűlés elhatározta, Tiprovác Péter ellenindítványával szemben, hogy megadja a 20 évi községi pótdómentességet, vámmentességet és a városi birtokmentességi illeték kedvezményt.

E fontosabb pontok letárgyalása után még szépszámú kisebbségű ügy, bolti helyiség meghosszabbítása, fizetési előleg iránti kérvény, egypár telekajánlat s telekátengedési kérvény stb. elintézése után a közgyűlés öt óra felé véget ért. A közgyűlés elején a törvényhatósági bizottsági tagok majdnem teljes számban jelen voltak, később az-

után az érdeklődés folyton lanyhult s a tárgysorozat vége felé, amikor a tárgypontokat szinte lepergették gyors egymásutánban, alig néhányan voltak a közgyűlési teremben.

A Vásártér beépítése.

Egyik régebbi számunkban Müller József törvényhatósági bizottsági tag beadványa alkalmával publikáltuk a vásártér parcellázásának tervét s e cikkünkre most egyik olvasónk a következő sorokkal kereste fel lapunkat:

Kétségtelen, hogy amint mindenütt, ugyanúlnk is a város természetes fejlődésének leginkább felel meg a vasuti állomás környéke s azért igazán tékozlás számba menne, ha a kínáló beépítésre a nagykiterjedésű vásártér fel nem használnánk, mert hiszen ezáltal a város szinte egy új részrel nagyobbodnék meg, mely talán a legszebb, legélénkebb s bizonyára a leghatározottabban épült negyede lehet egykor.

Mindenesetre a parcellázandó telkek ára tervszerűen és akként legyen megállapítandó, hogy az azokért befolyó összegekből felépíthető lenne a képezde és a járásbírótság közti térség; s így a semmibe sem kerülő saját telken valahára a várva-várt színház is.

Csak hogy bármennyire is szépen van kigondolva a beépítés terve, magis tartani lehet attól, hogy az csak egyelőre szintén terv marad, melynek megvalósítására alighanem még nagyon hosszú időt kell várunk. Mert hogy a vásártéren egy egészen új városrész létesüljön, ahhoz nemcsak okos és szép terv szükséges, hanem bizony ahhoz a város népességének nagyobbarányú emelkedése is kívánatik, mivel a mostani lakossága még bőven elfér a város jelenlegi keretében, sőt félt, hogy a már-már kissé fellendült építkezés is csakhamar némi csaldást fog hozni, ha a városban netalán sok lakás maradna üresen, ami különben nemsokára majd elválik.

Egy egészen új városrész létesítésének igazán megbízható és természetes előfeltétele csakis a kereseti, a megélhetési viszonyok megjavulása lehet, mert csupán ennek eredményeképpen várható a lakosság számának megnövekedése. Ezen régóta hiába áhított kedvező fordulat azonban ezidőszertint, ha talán kismértékben észlelhető is, de a viszonyoknak ezen csekélyke javulásából még egy új városrész létesítéséhez, betelepítéséhez a kellő anyagi erő, a szükséges népességi fellendülés hamarosan nem remélhető.

Mindazáltal csak örömmel üdvözölhetjük az eszmét s minden a város fejlesztéséért lelkesedő polgára szívesen csatlakozhat a vásártér beépítése iránt indítványtevők s így azok sorába, akik ekként biznak városunk jövőjében, biznak annak az elmaradhatatlan, az előbb-utóbb bekövetkező fellendülésében.

A parcellázási terv megállapítása körül mindazáltal ajánlatos lenne azon tentartást kikötni, hogy a parcellázás csak azon esetben lenne érvényesíthető, illetőleg az építkezés csak akkor vehetné kezdetét, hogyha előbb a parcellázandó terület nagyobb része, természetesen megfelelő ár mellett, az építkezni szándékozók által már olyan kötelezettséggel lenne lefoglalva, hogy az építkezést bizonyos záros határidő alatt befejezni is tartoznának, nehogy egy-két ka-

pósabb, elsőrendű helyen emelendő ház miatt az egész vásártér elrontassék s azután sem vásárterünk, sem új városrészünk, sem pénzünk, sem színházunk ne legyen. Szóval csak ha a vásártér egészszbeni beépítésének sikere ekként előre biztosítva lesz, csak akkor legyen az földarabolható, annál inkább is, mert eltekintve attól, hogy ezen pénzbelileg is nagy értéket képviselő nagy tere a városnak ezután évről-évre értékében csak még emelkedni fog s hogy az évek folyamán a felhasználhatóság tekintetében más kombinációk is merülhetnek még fel, de valahogy meg ne engedjük, hogy csakán maradó háztöbökkel elcsufittassék városunk ezen részének mostani képe is, mert nincs ám lehangolóbb látvány egy városra nézve, mint az eféle félbenmaradt építkezés, ami már messziről hirdetné azon nem örvedetes valóságot, hogy e városban nincsenek meg az építkezéshez, a terjeszkedéshez szükséges előfeltételek és az itt-ott magányosan emelkedő házak elriasztó példáiul szolgáljanak s azt bizonyítsák, hogy e városban még mindig a tepedés és a sikertelenség tanyázik.

Tehát csak ha majd a kötelező jelentésekkel már biztosítottnak látszanék a vásártér egészszben való beépítése, csak akkor lenne a feldarabolás véglegesen jóváhagyandó.

Be.

Bándy tanár előadása.

Érdekes s mindvégig figyelmet lebilincselő előadásban volt része mult vasárnap a főgimn. tornatermében egy begyűlt szépsámu közönségnek. Végigtekintettünk a XVI. és XVII. századbeli magyar ember magánéletének legérdekesebb s legélvezetesebb mozgalmain. Láttuk a magyar ház típusát, annak felosztását és berendezését, lakóinak öltözkését s a miénktől sokban eltérő szokásaikat. Semmisen kerülte el a szorgalmas adatgyűjtő figyelmét, ami azt a sajátágos, tősgyökeres nemzetet e korban jellemzi. Egy egy régi szokásnak a mai viszonyok szerinti értékelése jól megnevevett bennünket, viszont nagyon kellemesen hatott sok szokásnak épen Bándytól való felemlítése, aki egyénisége, zalai árnyalatu kiejtése folytán is érdekes s a hallgató közönség legnagyobb részétől ismert és szeretett Bándy előadása értékes kép nemzeti történelmünkéből. Szívünk ertzatlan szeretetével csüngtünk azon a mai értékelés szerint már kissé egyszerű ősi kuriákon, amelyekből azonban a nemzetnek oly nagy emberei, kiváló jellemei nőttek ki. Bándy előadása nem merítette ki a téma egész körét, sok érdekes kérdést is szeretettünk volna megfejtve látni, amit egy előadás keretébe persze bajos volna mind beleszorítani. A közönség lelkes elismerése azonban biztosíték, hogy jövőre is szívesen veszi e tárgy folytatását.

Pedagogus.

HÍREK.

— **A főispán Baján.** A keddi közgyűlés alkalmával Szemző Gyula főispán egy napig Baján tartózkodott s információkat szerzett bajai ügyekről. Kedd délelőtt Meskó Zoltán lapszerkesztő vezetése alatt álló azon küldöttséget fogadta, amely az állatvásár áthelyezése ellen foglalt állást. A főispán délután félöt órákor utazott el Bajáról Budapestre.

— **Vérengző siketnéma.** Vasárnap éjjel két óra felé a Bány-szálló előtt Bognár Lajos tizennyolc éves siketnéma összeveszett Radics István kórházi ápolóval, akit veszekedés közben kétszer mellbe szurt. Radics segítségelhívására a vendéglőből kijött Koszorus Mihály szolgálatonkivüli csendőr és Bognárt, aki újból megtámadta Radicsot ellökte. Bognár erre Koszorusat arconszurta s elszaladt. Koszorus visszament a vendéglőbe kardjáért s Bognár után szaladt. Amikor elérte, Bognár állítólag újból megakartá Koszorusot támadni, aki erre kardjával háromszor Bognár fejére sujtott. Bognár azonnal elterült s a Koszorus hívására kijött Bernhart János dr. tisztí orvos már csak a beállt halált konstatalhatta. Koszorus a holttest mellett maradt, míg a csendőrjárórs nem jött arra. A csendőrök jelentésére Romátka Jenő jbiró, Beczássy Gyula dr. orvos és Hechtl József dr. rendőrákpirány kora hajnalban helyszini szemlét vettek fel s Bognár holttestét a hullaházba szállították. Koszorus ellen, aki szolgálaton kívül volt, a hadbírótság vizsgálatot rendelt el annak eldöntésére, hogy Koszorus szükségszerű önvédelemből ölt e, vagy nem.

— **Felhívás.** Felkérem az igen tisztelt iparostársaimat, hogy f. évi március hó 15-én d. e. 8 órákor az ipartestületben minél nagyobb számban megjelenni sziveskedjenek, ahonnan csatlakozva a 48/49. honvédekhez 9 órákor felvonulunk a plebánia templomban tartandó hálaadó istentiszteletre a testület zászlója alatt. Hazafias tisztelettel Czérnay Imre ipart. elnök.

— **Nemzeti ünnep a népiskolákban.** A bajai áll. elemi népiskola mindhárom városrész körzetében szép műsor keretében fogja meg ünnepelni március 15-nek évfordulóját. Az ünnepély mindhárom körzetben fél 9 órákor kezdődik, melyre az állami népiskolai gondnokságot, a tanügy barátait s a szülőket tisztelettel meghívja az Igazgatóság.

— **Bajai Polgári olvasó-egyesület** mint más években úgy az idén is 1848. március 15 iki napjának évfordulóját saját helyiségében este 8 órákor társasvacsorával ünnepelni fogja. Ünnepi beszédet dr. Fehérváry Dezső mondja. Ezen ünnepi lakomára Baja város hazafias polgárait ezuton tisztelettel meghívja a rendező bizottság. Társasvacsorára jelentkezni lehet az Egyesület helyiségében.

— **Ismeretterjesztő előadás.** A főgimnáziumi ismeretterjesztő előadások folyamán vasárnap délután Lulay Simon tanár tart vetített képekkel kísért előadást, Egy óra Pompéji romjai között. A gyönyörű vetített képek bizonyára méltóan fognak az előadó tanár élvezetes felolvasásához simulni. A közönség figyelmét felhívjuk a rendkívül érdekesnek ígérkező előadásra, amelynek tárgya elmúlt korok még romjaiban is impozáns dicsőségét s pompázóságát idézi majd elénk.

— **Tisztviselők lakbére.** A budapesti statisztikai hivatal a bajai városi tisztviselők fizetési kimutatásait azzal küldötte vissza, hogy a lakbérilleték sehol sincs kitöltve. A jámbor hivatal persze nem tudja, hogy Baja thjf. város tisztviselői igen messze állanak a lakbérilletéktől. A város persze most ezzel a felvilágosítással küldte újból vissza a kimutatásokat.

— **Ovodai és elemi iskolába** beirandó gyermekek születési tanusítványa a belügyminiszternek 174425 sz. a napokban kelt rendelete értelmében ezentul díjmentesen adandó ki.

— **Művészet.** Pintér Imre a jövővi s Baján előnyösen ismert művész kedden este nagyszerűen sikerült művészetélyt rendezett disztigált műsorral, kedves apróságokkal. A nagyszámu közönség szimpatiaival fogadta Pintér énekszámát, bohóságait s ugyancsak őszintén lelkesedett Parlaghi Kornéliáért. Szemere kedves konferanszié volt Nagy Endre utánzatban s egypár magánszámával, különösen a Madáreszküvöl s A nő-vel ért el nagy sikert. A nivós művészgárdát, ughisszük, máskor is szivesen iátják a bajaikat, aminthogy megvagyunk róla győződve. Pintér is szivesen jön majd Bajára, ahol intelligens s megértő publikum várja mindig szeretettel.

— **A bajai legényegylet** liceumi előadása az ipartestületben márc. 10-én tanulságos élvezetben részesítette a bajai közönséget Svájcvadregényes, festői tájképeinek bemutatásával. A vetítést Szommer Géza ügyes kézzel vezette. Hogy mennyire érdekes volt az egy órási előadás, semmisen bizonyítja jobban, mint az, hogy a hallgatóság feszült figyelemmel kísérte mindvégig az előadást. Ezt az előadást követte egy gyönyörű melodráma, majd pedig Csermák Mariska és Kristóf Ferenc kedvesen előadott dialógján mulatott a közönség. A hegedű és zongorajátékról is csak dicsérettel emlékezhetünk meg. Végül az „Udvari bál” c. vígjáték következett. László és Wernberger igazán művésziiesen játszottak benne. Minden alakításuk egy-egy új és eredeti alakítás, a darab sikere, melyet ők vesznek kezükbe, biztosítva van. Kedvesen játszott Bosnyák Ilonka is. Reméljük, a legényegylet deszkáin még sok kedves jelenetben fogjuk őt jövőre viszontlátni. A sikerült előadáshoz méltó szereplők és ügyes műkedvelőknek bizonyultak a többi szereplők is és pedig Hajósovics Karolin, Gardalits Olga, Nemes Irma, Burger Aurél és Szegfű István. A liceumi előadásokat ezzel befejezte a kath. legényegylet. Most ez alkalmat felhasználom arra, hogy a bajai közönség nevében őszinte köszönetet mondjak az egylet vezetőségének. Mennyi munka, fáradságba került ez előadások rendezése, azt csak az tudja, aki a rendezést közelből nézte. Az előadások a legkényesebb igényeket is kielégítették. Büszkék vagyunk erre az egyesületre, mely ily nemes szórakozást tudott közönségünknek nyújtani hónapokon keresztül.

— **Lifka Bioskop** az ország legnagyobb és legelőkelőbb mozgófényképintézte, amely a pécsi, linzi, austeteni steiri kiállításokon aranyéremmel és elismerő oklevéllel lett kitüntetve a közeli napokban Bajára érkezik s előadásainak sorozatát e hó 23-án megkezdí a járásbíróóság előtti téren saját pazar fényvel berendezett színházában. Bővebbet a napi falragaszokon.

— **Tilos a hólapda szelvényeket továbbadni.** Egyes szélhámos külföldi cégek a közismert hólapda szelvények terjesztésére ugratják be vidékenkint a közönséget azt ígérve, hogy akik a pénzért adott szelvényeket árusítják s másokat is beugratnak szelvényárúsításra, egy ugynevezett „bón” ellenében előre meghatározott értékű árut kapnak. Az árusításnak ez a módja a közönség hiszékenységére és kapzsiságára van alapítva s ezenkívül szélhámosság, mert amikor egy-egy városban nagyon elterjed a szelvény-árúsítás, nem akad már vevő s mindenkinek nyakán marad az értéktelen szelvény. E visszaélés megakadályozandó, a kereskedelemügyi miniszter több intézkedést tett s ezek közt kimondotta, hogy azok az egyének, kik a hólapdaszelvényeket

továbbadják, mint bűnsegédek büntetendők. A kereskedelemügyi miniszter 44113/1911. sz. rendelete így hangzik: „Azok az egyének, akik a hólapda szelvényeket továbbadják, az 1884. évi XVII. t. c. 51. §-ba ütköző kihágást ugyan nem követik el, hanem azzal a ténykedésükkel, hogy a szelvényeket továbbadták, a kihágás elkövetését előmozdították s így, mint részeseik, büntetendők.” Most egy párisi cég selyem és szövet árukkal, egy bécsi cég pedig cipőkkel kíván hólapda szelvények elárásztása útján egyes közeli vidékeken balekokat fogni s ez alkalomból a szegedi kereskedelmi és iparkamara felhívja a közönség figyelmét arra, hogy a szelvények továbbadása s terjesztése tiltott dolog s a közönség károsodásával is jár.

— **R. K. Könyvtáregylet előadása.** Nincs egyetlen egy olyan gondolkodó ember sem, aki napjaink nagyon is mozgalmas életét figyelemmel kíséri, aki nem érezné micsoda kinondhatatlan és kiszámíthatatlan hatást gyakorol az emberek gondolkozására és cselekvési módjára a nyomtatott betű. A jó könyv és jó újság is, — meg a rossz könyv és rossz újság is. A rossz talán még nagyobb, mint a jó. — Nemrégén állapította meg az egyik újság, hogy azon a héten, amelyen nagy betörések bűnügyi tárgyalását ismertették az újságok, több épen olyan betörések lopást követtek el. Az újság hasábjain is csábít a bűn. A könyvekben pedig egyenesen szuggeráló hatása van. Ugy hiszem, fölösleges erre példát is mondanom. Elég lesz csak rámutatni arra az egyetlen jelenségre, minden nap olvasunk leányokról, akiknek nyomorusága a kerítő újságok apróhirdetéseinél kezdődik s a marólugnál vagy a Dunában végződik. Nem ritkák azok a diákok sem, akik a Buffalo Billt, meg a Nick Cartert szánalomra méltó szüleiik sűrű könyhullása mellett játszáik el. — Minden nemes érzésű embernek ki kell venni a részét a mételey, az erkölcsi züllés elleni harcból. Az erkölcsrontó, piszkos könyvek ellen városunkban rendszeresen vezetett harc folyik bár nagy csendben, de annál nagyobb sikerrel. Egy külön egylet alakult, amelynek tisztán ez a célja. Hogy e célját az egylet annál jobban elérhesse s hogy a nagy nyilvánosság előtt is tarubizonyosságot tegyen életrealitáságról, — előadásokat is rendez. Legközelebbi előadása március 25-én lesz d. u. 5 órakor lesz az Ipartestület nagytermében. Az előadás annak a tisztultabb, nemesebb, a kultur — a modern emberhez egyedül méltó lelkeségnek, fölfogásnak a jegyében áll, amelynek kiáltó hiányát ma egyre siratjuk. Műsora a következő: 1. C. Zsoltár. Keitős kar. Kapi Gyulától. Éneklí az áll. el. t. képző énekkara. 2. Az egyedí és fejlődésfokozata. Előadó: P. Oslay Oswald sz. f. r. böics. tanár. 3. Reviczky Gyula: Pán halála. Szavalja: Tóger Béla tanár. 4. Chopin: D-moll Polonaise. Előadja; Éber Sándor tanár. 5. Zichy Nándor gróf. Emlébeszéd. Tartja: Amler Antal tanár. 6. Szepesý—Lányi: Szent Imre ravatalán. Előadja; Molter és Bárdy képz. növ. 7. Huber. Nemzeti dal. Éneklí az áll. el. tanítóképző int. kara. Belépődíj 50 fillér.

— **Ragályos betegek.** Folyó hó 1-től a mai napig a következő ragályos megbetegedések történtek: Szelényi Anna torokgyilk, Fisebl József kanyaró, Szarká Gizella trachoma, Kender István vörheny, Kender János vörheny, Osvald Dezső vörheny, Kender Julis vörheny, Szelényi Vilma torokgyilk.

— **A Gondviselés ápolónőket képző és kórházegyesület** növendékek felvételére pályázatot hirdet az intelligens középosztály leányai számára, kiket hajlandóságuk ez eszményi, valóban nőies és emberbaráti pálya felé vonz mely egyuttal azonban biztos megélhetést (növendék korukra zsebpénzt, később emelkedő fizetést, teljes ellátást és ruházatot kapnak) és aggságukra vagy betegség esetére nyugalomdíjat biztosít nekik. Az egyesület ujabban, hogy ápolónőnek gyakorlati kiképzéséről legjobban gondoskodják a főváros legszébb helyén kórházat alapított és az ápolónők szép otthona is ugyanebben a kerttel övezett házban van. Külföldi mintára közös ebédíóvel, fogadó és társalgó teremmel, könyvtárral stb. van ellátva. Csak olyan hölgyek, kik 18—35 évesek, legalább 4 polgári iskolát végeztek vagy ezzel hasonló értékű előképzétséggel bírnak, lehetőleg a magyaron kívül más (német stb.) nyelven is beszélnek 200 korona kaucióval és az előírt szerény kelenyével rendelkeznek pályázzanak. Kiképzésük 2 évig tart. Érdeklődőknek felvilágosítást nyujt és az egyesület alapszabályaival valamint egyéb utbaigazítással szolgál az egyesület sebész főorvosa dr. Gellért Elemér, Budapest, VII. Ilka utca 51. Gondviselés kórház, vagy igazgató főorvosa dr. Fialka Gusztáv ugyanott.

— **Drágább lesz a vasutonutazás.** Készül az új személyszállítási tarifa, mely véget vet majd annak a paradicsomi állapotnak, hogy az összes európai államok között Magyarországon legolcsóbb a vasuton utazás. Arról értesülünk, hogy az új díjszabás terveit jövő hónap elején már bemutatják a közlekedési tanácsnak és május közepén már életbe is lép az új személytarifa. A tervezetről kiszivárgott hírek szerint a szomszédos forgalomban nem lesz jelentékeny a viteldíjak felemelése. Annál drágább lesz azonban a nagyobb távolságra való vasuti utazás díja. A zónatarifa a bizonyos távolságon túl egy összegben fixrozott díjszabás egészen megszűnik, hogy átengedje helyét az új, jelentékenyen drágább tarifának.

— **Felülfizetések.** A József kir. Herceg Szanatórium Egyesület mulatságán felülfizettek: Ertl József, özv. Natti Józsefné, ifj. Szemző Gyula 20—20 K, dr. Geiringner János, özv. Hercfeld Jakabné, dr. Koller Imréné, Krausz Jakabné, dr. Lemberger Árminné, Reich Gyuláné, Reich Vilmosné, dr. Róna Dezső, Schön Géza, Somogyi Emilné, Weidinger Dezsőné 10—10 K, dr. Reiser Péter, özv. Rosenberg Mórné 6—6 K, Daróczi Ignácné, Gyarmati Emilné, dr. Kelemen Józsefné, Lemberger Rezsőné, Löwy Manóné, dr. Makrai László, dr. Monostori Gyuláné, Müller Józsefné, özv. Reich Bernátné, özv. Reich Ignácné, Schön Antalné, Schön Ödönné 5—5 K, Feuermánn Sománé, Freund Lázárné, Pollák Illésné, Weinberger Ödön 4—4 K, Tury Mátjáné 3 K, Ágai Sándor, Gabor hadnagy, Milkó Mátjáné, Weidinger Lajos 2—2 K, Horváth Sándor zenekara 10 K, összes bevétel 470 K, 70 fill. kiadás 169 K, 94 fill. tiszta jövedelem 300 K, 76 fill. — A I. kath. nőegylet báljára utólag felülfizettek: Scharpf Elekne 6 K, Freund Lázárné 4 K. — Az evangélikus nők által f. hó 3-án egyházuk javára rendezett fehér kabaret összes bevétele 770 kor. 56 fillér, ebből levonva a 132 korona 52 fillér kiadást, marad tiszta jövedelme a jótékonycásra 638 korona. Felülfizettek: özv. Schumacher Frigyesné, ifj. Szemző Gyula főispán 20—20 k. Bajai Takarékpénztár, özv. Beyer Adolfné, Beyer Ernő, dr. Boros József, Kiss Gyula egy-

házmegyei felügyelő Ó-verbász, dr. Makray László, Michitsch István, Pfeiffer Ferenc egyházközségi másonfelügyelő, Reich Farkas Fiai. Rimler József, Rohoska Lajos és Friedrich Vilmos Losonc, dr. Zsigmond Jenő udvari tanácsos, bányakerületi egyházfelügyelő Budapest 10—10 k. Maten János egyházközségnek 8 k. Allaga Ottó, dr. Beyer Ede, Jovanovics Milán, Lerner Antal, Natty Józsefné, dr. Rais Sándor, Szoyka József, Szutrély Lipót, Tury Mátyás, Vujkovic Gyuláné 5—5 k. dr. Bruszt László, Friedrich Zsigmond ev. lelkész dr. Kiss György, Krausz Lipót, Okolicsányi Ferenc, Szabó Samuné, Széles Áron ref. lelkész, Torzsai evangélikus egyházközség, Torzsai szerezetház 4—4 k. Bacsó Jánosné, Broschko Mária, Klárka és Elza Budapest, Fischer Béla, özv. Kollár Ernőné, Korony Emil ev. lelkész Szabadka. Szegedi Kereskedelmi és Iparbank 3—3 kor. Frank Károlyné 280 k. Bernhardt Ernő, Eichardt Boldizsár, Eichardt Ószkar, Engisch Frigyes ev. lelkész Szeghegy, Ernst Lipót, Ertl József, dr. Fehérvári Dezső, Grigorjevics Milutin gör. kel. szerb piébános, Guggenberger Anna és Irma, Grünwald István, Horváth István, Kazal József, Kobelrausch Kálmán Madaras, Kőszegi Károly, Lovas József, Lovassy Ödön, Névtelen adakozó Torzsa, N. N., Scherer Sándor igazgató, Spitzer Károly Fiai, Stampfl Jenő, dr. Valentin Emil, Vitzthum József, Úrhegyi Jenőné 2—2 k. Csermák Sándor 160 k. Dömötör Lászlóné Szeremle 160 k. Bokanovics Lajos, dr. Klein Mór, Mátray Gusztáv, N. N., Sonnenfeld József 120—120 k. Beyer Hermin, Dely Géza, özv. Erdély Antalné, Gerhardt Mariska, dr. Halász József, Kubinszky Marosovits Gyuláné, Manhold Jenő, Masánszki Mátyai Mihály, N. N., N. N., Nyirati Irénke, Perger Vince, Polák Bernát, dr. Róna Dezső, dr. Rimler János, Schlisinger Schmidt Adolf, Scherer Ottmár, Szalay Andor, Timpauer Ferenc, ifj. Vitzthum Károly, Valter Istvánné, Wunderlich József, Weiner József 1—1 k. dr. Madarász Lipót Madaras, Nagy Jánosné, Scheer Bernát, Scherer Károlyné, özv. Stájer Gyuláné 80—80 f. Lónyainé, N. N. 60—60 f. Virág György, Virág Györgyné, N. N. 50—50 f. Kapots Ferenc, Mátray Minály, N. N., N. N., N. N., Koskovits Sándorné 40—40 f. Lipóneik Ferenc N. N., N. N., 30—30 f. Összesen 368 k. Hálás köszönet a nemes szívű adakozóknak.

— Csak Mauthner-féle magvakat vásárolnak helyesen gondolkodó, számítógazdák és kertészek még akkor is, ha mások olcsóbbak volnának, mert tapasztalatból tudják, hogy ez csakis a magvak rovására és a vevők kárára lehetséges. 1432

KÖZGAZDASÁG.

Az „Unio” élet- és gyermekbiztosító intézet m. sz. (Első leánykínázásító egyesület) március hó 5-én tartott 49 ik rendes közgyűlést dr. Wittmann Mór elnöklése és számosan megjelent szövetkezeti tagok élénk részvétele mellett.

Az igazgatósági jelentés kegyeletes szavakkal emlékszik meg a mult esztendőben elhunyt Schwarcz Ármin elnökről, aki 52 évnél tovább az intézet élén állva, elévülhetetlen érdemeket szerzett annak szolgálatában; megemlékezés történt továbbá a mult esztendőben szintén elhunyt érdemes igazgatósági tagról, néhai Herzfeld Zsigmondról, aki ugyancsak évtizedeken át buzgó tagja volt az intézet érdekeinek.

A jelentés üzleti része és a mérleg az egész vonalon csak oly számadatokat és tételeket tartalmaz, melyek az intézet haladásáról tanuskodnak és amelyek közül csupán a legjellemzőbbeket emeljük ki. Eredékes tökékek címén a mult esztendőben kifizetésre került 1.797.112 K 31 f. az előző évnél 248.406 K 30 fillérrel több. A díjbevétel 3.751.234 K 73 f.-ről

4.134.444 K 05 f.-re és a kamat bevétel 686.726 K 41 f.-ről 761.249 K 20 f.-re emelkedett, a díjtartalék pedig 17.555.748 K 72 fillérről 19.174.775 K 31 f.-re, tehát 1.619.296 K 59 f.-rel gyarapodott, mely tartalék kizárólag elsőrendű értékekben nyerik fedezetüket. A hivatalnoki nyugdíjalap összege 442.979 K 14 f. és ennél az emelkedés 53.374 K 88 f. Folytatólag jelentős történik egy részvénytársaság alakításáról, mely „Unio” biztosító részvénytársaság cím alatt a népbiztosítás művelésének céljából alapított. Az alapítóke. 2.000.000 K, amelyre eddig 50%-os befizetés történt. Az igazgatóságban helyet foglalnak: Dr. Wittmann Mór dr. Szivák Imre. Dr. Wickenburg Miksa gróf, Pallavicini Béla őrnagy, Kohn Arnold, Tsuk Sándor, Friedländer Izidor, dr. Wittmann Ernő és Kovács Imre. A felügyelőbizottságba választottak: Dr. Alexander Bernát dr. Simonyi Zsigmond, dr. Reich József, Héger József és Epstein Siegfried. A hivatalnoki nyugdíjalap javára 10.000 K átutaltattak.

Miután dr. Siegiescu József ország. képviselőtag indítványára dr. Wittmann Mór elnöknek, az öszigazgatóságnak, a felügyelő bizottságnak, valamint, Kohn Arnold vezér gazgatónak és Friedländer Izidor igazgatónak jegyzőkönyvi köszönetet szavaznak és a tisztviselői karnak elismerésüket kifejezik, áttérnek a szövetkezet-vezetőségének megválasztására. Az igazgatóságba megválasztottak az előző igazgatóság tagjai és mint új tagok Friedländer Izidor és dr. Werner Gyula. A felügyelő bizottságnak és választmányának tagjai szintén újból megválasztottak, a választmányban pedig mint új tagok Augenföld I. Leo. Dr. Epstein László Fleischmann Sándor, dr. Grauer Vilmos, Kemény Mór, Kovács Róbert, dr. Lang Ignác, Röser A. Edvin és dr. Siegiescu József urak kerültek.

A közgyűlés dr. Wittmann Mór elnök élénk éltetésével ért véget.

A közgyűlést az igazgatóság alakuló ülése követte, amelyen dr. Wittmann Mór elnökkel, dr. Szivák Imre és dr. Vázsonyi Vilmos alelnökökkel választottak.

5863/1912. kig. szám.

Hirdetmény

a hadmentességi díj alá tartozó egyének által teendő bejelentések tárgyában.

1912. évi március hóban tartozik az, ki
1. mint hadi szolgálatra alkalmatlan az állítási lajstromból törölletett;
 2. mint fegyveres szolgálatra alkalmatlan, fegyverképtelenségét nyilvánított;
 3. a katonaszolgálatból oly testi fogyatkozás miatt bocsátott el, mely őt keresetképtelenné nem tette s mely nem a katonai szolgálat teljesítésének következménye;
 4. az 1868 XL. t. c. alapján mint családfenntartó felmentett és az 1889. VI. t. cikk életbelépése után is bármely okból fel nem avatott;
 5. külföldre költözködési engedélyt nyert és hadmentesség díjfizetés kötelezettsége még tart, ama község előljáróságánál, város adóhivatalánál hol állandóan tartózkodik, az e célra szolgáló nyomtatványon;
 - a) polgári lakását;
 - b) lakását;
 - c) ama sorozójárás, illetőleg község nevét, melyben a hadkötelezettség alól mentesített;
 - d) azt az évet, melytől fogva a felmentés számítandó bejelenteni és
 - e) a reá, esetleg ama családfőre, kinek családjához tartozik, a megelőző évben állandó lakhelyén, esetleg más községekben is kivett egyenes államadók összegét hitelesen kimutatni.
- Ezenkívül tartozik:
- f) az a véd illetve díjköteles, kinek hadmentességi díját a törvény 11. §-a értelmében a munkaadó fizeti, a munkaadó nevét és lakását bejelenteni.
- Ezen adatok bejelentésének elmulasztása az 1880. évi XXVII. t. c. 20. §-a értelmében a kirovándó hadmentességi díj három, egész

hatszoros összegének megfelelő pénzbírságot von maga után.

Ha a munkaadó személyében az alatt az idő alatt, mely a bejelentés beadása és a díj esedékességének napja (az év október hó 1-je) között lefolyt változás állott be, eme változást díjköteles az 1883. évi IX. t. c. 4. §-nak 3. pontja értelmében ott, ahol az első bejelentést tette, szintén bejelenteni köteles.

Azon díjköteleseknek, kik állandó lakhelyükön kívül másutt adóval megróva nincsenek megengedtetik, hogy a községi előljáróság, (városi adóhivatal) előtt személyesen megjelenjen, vallomásukat ugyanott tollbamondhassák, de ha ténny ezt elmulasztják, a fentebb említett pénzbírság ellenök teljes szigorral fog alkalmaztatni.

Kelt Zomborban 1912. február hó.

M. kir. pénzügyigazgatóság.

SZALVATORSÖR.

Tudatjuk a n. é sörfogyasztó közönséggel, hogy a folyó évi

SZALVATORSÖR idényben az általunk képviselt

»Müncheni Paulaner Serfőzde Szalvatorsörgyár« Szalvatorsöre Baján hordóban kimerve Preimayer Pál vendéglőjében, míg palackban Zweig Mór és Deutsch Mátyás kávéházaikban és ifj. Cserba György üzletében kerül eladás alá. Teljes tisztelettel

FRANK SÁNDOR ÉS FIA, SZABADKA a Szalvatorsörgyár délmagyarországi főraktára.

A szezon tart február 21-től április 1-ig.

6465/912. kig. sz.

Hirdetmény.

A koronaérték kötelező használatáról szóló f. é. XX. tc. a mai napon életbe lépven, f. é. február hó 25 én 5126/912. kig. szám alatt kibocsátott hirdetményem kapcsán újból figyelmeztetem a város közönségét, hogy ajánlatokban, számlákban, jegyzékekben, számadásokban, árjegyzékekben, hirdetésekben és nyilvánosság-nak szán egyéb közleményekben, továbbá a kirakatokban, üzleti helyiségekben, kiállításokon vásárokon és hasonló alkalmakkor tilos mást, mint koronaértékben való számítást használni. A tilalom ellen vétők kihágást követnek el és 200 K-ig terjedhető pénzbüntetéssel büntetettek.

Baja, 1912 március 12.

Dr. Hegedüs Aladár
kir. tanácsos, polgármester.

2557/1912. sz.

Temesvári vásár-hirdetés.

Az idei temesvári Szt. József országos vásár

folyó évi március hó 14-étől bezárólag március hó 18-ig fog megtartatni.

Mindenféle állat felhajtása az országos vásárra március hó 14-étől csütörtökön reggeli 5 órától kezdve van megengedve.

Temesvárott, 1912. évi február hó 7-én.

A városi főkapitányságtól:

Bee Ferenc, főkapitány.